

JEZYK TURECKI

Wiktoria Pac

Informacje ogólne

- Turecki należy do grupy oguzyjskiej języków tureckich.
- Jest ojczysty dla ponad 83 mln ludzi na całym świecie.
- Używany jest przede wszystkim w Turcji i na Cyprze Północnym, mniejsze skupiska mówiących znajdują się w Iraku, Grecji, Bułgarii, Macedonii Północnej, Kosowie, Albanii.

Informacje ogólne

- Turecki jest używany także przez wielu imigrantów w Europie Zachodniej, zwłaszcza w Niemczech.
- Korzeni języka należy doszukiwać się w Azji Środkowej, skąd wywodzą się pierwsze zapisy po turecku, datowane na prawie 1300 lat wstecz.
- Język turecki początkowo zapisywany był alfabetem arabskim, natomiast po 1928 roku zaczęto zapisywać go alfabetem łacińskim.

Cechy charakterystyczne

- Cechą wyróżniającą język turecki jest harmonia samogłoskowa i silna aglutynacyjność.
- Podstawowy szyk zdania to podmiot–dopełnienie–orzeczenie.
- Nie rozróżnia się klasy rzeczownikowej ani rodzaju gramatycznego.
- Istnieje silne rozgraniczenie w tytułowaniu osób („ty” – „wy”) oraz rozbudowany system wyrazów grzecznościowych.

Fonetyka

Alfabet turecki oparty na literach łacińskich obowiązuje od 1928 r. Obejmuje 29 liter.

Litery wymawiane tak jak w j. polskim to:

- ❖ A , B, D, E, F, G, H, İ, K, L, M, N, O, P, R, S, T, U, Z
- ❖ Nad dużą literą „i” również stawia się kropkę.

Litery zapisywane dokładnie tak jak w języku polskim, jednak wymawiane inaczej

- ❖ C – czytane jako „dż”,
- ❖ J – czytane jako „ż”,
- ❖ Y – czytane jako „j”,

Fonetyka

Litery niewystępujące w języku polskim

- ❖ V – czytane jak „w”,
- ❖ Ğ – zwanej po turecku yumuşak ge („miękkim ge”). Litera ta nie ma swojego własnego dźwięku. W otoczeniu samogłosek a, i, o, u nie wymawia się, a sąsiednia samogłoska jest nieco wzdłużona. Natomiast w otoczeniu samogłosek e, i, ö, ü, wymawia się jak ‘j’
- ❖ Ç – czytane jak „cz”
- ❖ I – (w zapisie jak “i” bez kropki) – czytane jak “y”,
- ❖ Ö, Ü – litery wymawiane dokładnie tak jak w języku niemieckim,

Stosowane są także znaki:

- ❖ daszki (^) dla zaznaczania zmiękczeń oraz długości samogłoski
- ❖ apostrof (’), np.. dla oddzielenia głosek w niektórych wyrazach

Kodowanie języka tureckiego

- Do kodowania używamy ISO 8859-3, znane także jako Latin-3, bądź "południowoeuropejskie", jest 8-bitowym kodowaniem znaków.

ISO/IEC 8859-3:1999																
	x0	x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7	x8	x9	xA	xB	xC	xD	xE	xF
0x	Znaki kontrolne															
1x																
2x	SP	!	"	#	\$	%	&	'	(	)	*	+	,	-	.	/
3x	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	:	;	<	=	>	?
4x	@	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
5x	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	[	\	]	^	_
6x	`	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o
7x	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	{		}	~	
8x	Nieużywane															
9x																
Ax	NBSP	ı	ˆ	£	¤	NZ	Ĥ	š	˝	ı	Ş	Ğ	Ĵ	SHY	NZ	Ž
Bx	°	ħ	²	³	´	µ	ĥ	·	¸	ı	ş	ğ	ĵ	½	NZ	ž
Cx	À	Á	Â	NZ	Ä	Č	Ĉ	Ç	È	É	Ê	Ë	Ì	Í	Î	Ï
Dx	NZ	Ñ	Ò	Ó	Ô	Ğ	Ö	×	Ĝ	Ù	Ú	Û	Ü	Ŭ	Ŝ	ß
Ex	à	á	â	NZ	ä	č	ĉ	ç	è	é	ê	ë	ì	í	î	ï
Fx	NZ	ñ	ò	ó	ô	ğ	ö	÷	ĝ	ù	ú	û	ü	ŭ	ŝ	·

Mapowanie na Unicode

*Miejsce znaków z ISO
8859-3 w Unicode*

ISO/IEC 8859-3:1999											
Hex	Znak	Unicode	Hex	Znak	Unicode	Hex	Znak	Unicode	Hex	Znak	Unicode
0x80	ZK	U+0080	0xA0	NBSP	U+00A0	0xC0	À	U+00C0	0xE0	à	U+00E0
0x81	ZK	U+0081	0xA1	Ħ	U+0126	0xC1	Á	U+00C1	0xE1	á	U+00E1
0x82	ZK	U+0082	0xA2	˘	U+02D8	0xC2	Â	U+00C2	0xE2	â	U+00E2
0x83	ZK	U+0083	0xA3	£	U+00A3	0xC3	NZ		0xE3	NZ	
0x84	ZK	U+0084	0xA4	▯	U+00A4	0xC4	Ã	U+00C4	0xE4	ã	U+00E4
0x85	ZK	U+0085	0xA5	NZ		0xC5	Č	U+010A	0xE5	č	U+010B
0x86	ZK	U+0086	0xA6	Ĥ	U+0124	0xC6	Ĉ	U+0108	0xE6	ĉ	U+0109
0x87	ZK	U+0087	0xA7	§	U+00A7	0xC7	Ç	U+00C7	0xE7	ç	U+00E7
0x88	ZK	U+0088	0xA8	¨	U+00A8	0xC8	È	U+00C8	0xE8	è	U+00E8
0x89	ZK	U+0089	0xA9	ı	U+0130	0xC9	É	U+00C9	0xE9	é	U+00E9
0x8A	ZK	U+008A	0xAA	Ş	U+015E	0xCA	Ê	U+00CA	0xEA	ê	U+00EA
0x8B	ZK	U+008B	0xAB	Ğ	U+011E	0xCB	Ë	U+00CB	0xEB	ë	U+00EB
0x8C	ZK	U+008C	0xAC	Ĵ	U+0134	0xCC	Ĭ	U+00CC	0xEC	ĭ	U+00EC
0x8D	ZK	U+008D	0xAD	SHY	U+00AD	0xCD	Í	U+00CD	0xED	í	U+00ED
0x8E	ZK	U+008E	0xAE	NZ		0xCE	Î	U+00CE	0xEE	î	U+00EE
0x8F	ZK	U+008F	0xAF	Ž	U+017B	0xCF	Ï	U+00CF	0xEF	ï	U+00EF
0x90	ZK	U+0090	0xB0	°	U+00B0	0xD0	NZ		0xF0	NZ	
0x91	ZK	U+0091	0xB1	ħ	U+0127	0xD1	Ñ	U+00D1	0xF1	ñ	U+00F1
0x92	ZK	U+0092	0xB2	²	U+00B2	0xD2	Ò	U+00D2	0xF2	ò	U+00F2
0x93	ZK	U+0093	0xB3	³	U+00B3	0xD3	Ó	U+00D3	0xF3	ó	U+00F3
0x94	ZK	U+0094	0xB4	´	U+00B4	0xD4	Ô	U+00D4	0xF4	ô	U+00F4
0x95	ZK	U+0095	0xB5	µ	U+00B5	0xD5	Ĝ	U+0120	0xF5	ĝ	U+0121
0x96	ZK	U+0096	0xB6	ĥ	U+0125	0xD6	Ö	U+00D6	0xF6	ö	U+00F6

Źródła:

- *Język turecki*, Tadeusz Majda, Wydawnictwo Akademickie Dialog, Warszawa 2016 r.
- https://pl.wikipedia.org/wiki/J%C4%99zyk_turecki
- <https://jezykowasilka.pl/jezyk-turecki/>
- <https://traveliger.pl/azja-turcja/grzecznosci-i-zwyczaje-tureckie.html>

Dziękuję za uwagę

